

“Want om twee uur ’s nachts wordt haar stoma vervangen.” Dit waren de eerste woorden die ik de oude Gerald Birch hoorde zeggen. Mijn grootvader was nog maar net een van de bewoners geworden van woonzorgcentrum Sint-Michaël op de Moerkantsebaan in Essen. Ik kon Birch dus nog niet gezien hebben. Misschien toevallig op straat, dat wel. Essen is nu ook niet zo groot. En zo bleek achteraf. Ik ontdekte later pas dat hij in een chalet woonde niet zo ver van mijn kleine paradijs in de Wildertse bossen. “Dus om twee uur ’s nachts is er nog iemand geweest op haar kamer” ging Birch verder, met zijn ietwat vreemde accent. “Ik heb ontdekt dat mevrouw Vermander bekend staat om haar slecht geweten. Verpleegster Megan zei me dat zij mevrouw Vermander iedere nacht moet ontdoen van haar juwelen, omdat deze de vingers kunnen knellen en haar luchtweg kunnen sluiten. Mevrouw vermander weigert echter te luisteren.” Ik rolde mijn grootvader langzaam door de gang die de gemeenschappelijke ruimte en de slaapvertrekken van blok B verbonden met elkaar. Zoals iedereen die bij Birch aan tafel zat, was ook ik gekluisterd aan het verhaal dat hij vertelde. Een verhaal waarvan ik het begin duidelijk gemist had. Niettemin had hij me bij zijn eerste zin. Ik zag dat een oude, knoestige vrouw wou onderbreken, maar Birch legde haar het zwijgen op door verder te gaan: “Dus wie heeft mevrouw Vermander nog gezien? Was het effectief “Rita van hier neffe”, zoals meermaals geopperd door ons slachtoffer zelf? Of was het toch iemand anders? Ik zal jullie verlossen. Ik weet wie de dader is.” Ik besepte dat ik op dit punt mijn grootvader al lang niet meer aan het voortduwen was. Mijn grootvader besepte het niet, zoals hij nog

weinig beseft. “De dader is...” ik betrapte zelfs mijn luchtpijp op het vergeten van te ademen. De dader van wat? De dader, hoe? Wie is de dader? Op dat moment zag ik hoe Birch zijn verrimpelde, maar krachtige handen uit zijn zakken haalde. Hij legde een ketting en 3 ringen van hetzelfde kitscherige goud op de tafel tussen de koffietassen. De knoestige vrouw die hem eerst nog wilde onderbreken, keek vol verbazing. “Mevrouw Vermander en haar slechte geweten. Ze hebben er samen voor gezorgd dat mevrouw Vermander elke ochtend, niet in haar eigen kamer, maar op het bezoekerstoilet – dat trouwens inderdaad moderner en verzorgder is – haar tanden wenst te poetsen en een kattenwasje doet. Een kattenwasje kan natuurlijk niet met sierraden aan... Mevrouw Vermander, ik raad u aan om, zoals verpleegster Megan elke nacht moet benadrukken, uw sierraden de avond voordien in een veilige, desnoods van slot en grendel voorziene plek op te bergen. Zo ontstaan er geen misverstanden en verdoe ik niemands tijd.” Het enige dat ik kon denken vanop een afstand, toen ik zag hoe Birch weg stapte van de tafel, is dat niemands tijd was verdoen. Noch de mijne. Nadat Birch volledig uit het zicht was verdwenen, rolde ik mijn grootvader verder naar zijn kamer.

Na een uur met mijn grootvader naar ATV te hebben gekeken – althans ik keek, mijn grootvader nam het niet echt meer in zich op – besloot ik buiten een sigaret te rollen en even stoom af te blazen. Ik keek toe hoe jongeren slechts een paar jaar jonger dan ikzelf het fietspad bereden met boekentassen op de rug. Sommigen bleven staan aan de gevel van de school, die vlak naast de paviljoenen van Sint-Michaël gelegen was. Anderen gingen met step of skateboard het sportpark van Hemelrijk op. De lente was duidelijk in het land, maar de zon en tsjirpende vogels konden mij vanbinnen niet volledig doen openbloeien. Wanneer ik mijn Tigra-saf op de grond wilde gooien, onderbrak een oude stem mijn handeling: “Is het zonder filter of met filter, lad? En als het met filter is, is het dan afbreekbaar of die plastieken asbestfilter-vervangers?” Ik keek op en Birch stond naast me. Mijn sigaret nog steeds in mijn hand, zei ik: “Ik... voor zover ik weet mag niet iedereen zomaar buiten.”

“Voor zover ik weet moet ik iedereen wat houden aan de netheid van dit etablissement”, zei hij. De netheid, correctheid en dan nog met het vreemde accent onder zijn zinnen deed me bijna denken dat ik in een Vlaamse dub van Downton Abbey terecht was gekomen.

“U woont hier niet?” vroeg ik hem.

“Good heavens, no! Hoewel ik me vermaak met de raadsels, puzzels en mysteries die hier op te lossen vallen” lachte hij zacht. Ik vroeg me vooral af hoe iemand zo ongeroerd in een wollen debardeur en dikke pantalon in de zon kon staan, die toch gauw vijftwintig graden deed aanvoelen. “Birch is de naam. Gerald Birch. Ik ben hier vrijwillige hulp.”

“Kevin Meeussen, aangenaam”, antwoorde ik, met uitgestrekte hand die hij schudde. Er zat inderdaad nog genoeg kracht in die oude handen.

“Mooi weer. De geur van de lindebomen en beukenstruiken komen je tegemoet. Wel, er is daar een vuilbak. Goed uitdoven. En over de geur gesproken: datgene dat in je cargobroek verscholen zit... zorg dat je dat hier nergens laat rondslingeren, of Mevrouw Vermander vliegt haar bed uit vannacht.” Hij nam een pepermuntje uit een oud, groen, blikken doosje en verdween weer naar binnen.

Diezelfde avond stond ik een greppel te graven aan de rand van mijn tuin, die uitkwam op de zanderige straat. Joint in mijn mond en Guido Belcanto met ‘Ik Weet Niet Waar Mijn Meisje Is’ op de achtergrond. Na enkele droge weken achter de rug en naderende, plotse, hevige regen, kon het snel te overstromen op de Wildert, dus wilde ik mijn voorzorgen nemen. Ik had dit chaletje met bijhorende grond indertijd gekocht van een missionaris op rust. Overall hingen nog kruisbeelden, die ik eigenlijk nooit had weggehaald. Het rook er ook naar die stoffige “ik leef een sober leven en heb weinig bezit”-geur die typisch was voor gelovigen en oude mensen. Maar de plek was magisch voor me. Een jongen met weinig vrienden, in de kleuter, lagere en middelbare school – die ik niet afmaakte – werd gelukkig van isolement. Maar dat isolement kwam jammer genoeg snel onder water te staan.

Tussen Guido's diepe, treurende stem hoorde ik plots een andere stem die niet in het lied thuishoorde. Ik draaide me om en zag... Birch. De oude man van deze middag stond aan mijn poortje. Verwonderd ging ik naar hem toe. "Sorry?"

"Je greppels gaan niet veel doen. Althans niet daar. Twintig meter verder ligt de grond hoger. Je greppels zullen daar meer van dienst zijn" zei hij rustig.

"O-oké" lachte ik ongemakkelijk. Ik vond hem vooral wat een moeial. Hij sloot zijn ogen en snoof een paar keer kort met zijn oude aardbei-neus.

"Die geur van vanmiddag. Ah, je hebt het dus niet laten rondslingeren. Lemon haze, vermoed ik? Goede keuze." Hij bleef me aankijken met die vriendelijke, zelfs bijna schattige opa-lach.

Ik liet mijn joint, die ik achter mijn rug trachtte te verbergen, bijna vallen van verstomming: "Sorry, maar smooit gij?"

Die avond praatten we tot in de late uren op mijn terras achter mijn kleine laagbouw chalet. Een avond als deze werd een vaste waarde. Dan bleven we praten tot de uilen de spreuwen aflostten. We leerden elkaar op die avonden op korte tijd beter kennen. Birch wist ook te genieten van de diverse soorten vertier die ik uit Breda meenam, zoals de Lemon Haze die eerste avond. Ik ontdekte dat zijn oog, oor en neus voor details die niemand anders opmerkte, een duidelijke oorsprong hadden: Engeland. De Cotswolds, bij ons bekend als de setting voor typische BBC-policiers, was zijn terrein geweest als rechercheur. Hij was ongetwijfeld een van de beste rechercheurs van zijn generatie. Dat bewees hij me niet veel later. Ik had op een van die avonden gezegd dat ik iets wilde doen met hiphop, omdat ik goed was met teksten. Hij zei, afgaande van de muziek die hij me hoorde luisteren, dat dat een – in zijn woorden – 'abominabele keuze' zou zijn. Hij raadde me aan een dagboek bij te houden of althans de ideeën die in me opkwamen neer te schrijven. En dat begon ik te doen. Mijn grootvader is er niet meer. Hij was mijn beste vriend, maar was al verdwenen vooraleer hij zijn laatste adem uitblies. Dus besloot ik alles wat ik van toen af aan meemaakte om te vormen tot boek. Een boek

over mijn nieuwe beste vriend en over de eerste zaak die hij oploste nadat we elkaar leerden kennen: Gerald Birch.